

SLOVENSKI PRIMOREC

REDNIŠTVO IN UPRAVA V GORICI v ulici degli
zoni 38. — Cena oglasom po dogovoru.

KATOLIŠKI TEDNIK

Izide vsak četrtek
Poština plačana v gotovini

eto I. Štev. 17

GORICA, DNE 27. DECEMBRA 1945.

Cena L. 4.—

Svoboda tiska

Soški tednik z dne 15. 12. se na svobodo tiska krepko poguje in apelira na Zaveznike, naj zopet dovolijo izdajanje Primorskega dnevnika. — Ti naša zadeva, da bi se v ta por spuščali, vemo le to, da in naš urednik gotovo držal esedo, ako bi Zaveznikom bljubil, da bo preklical kako riobčeno trditev, ki se je kazala kot neresnična. Človek se pokaže značajnega joža najbolj takrat, ko sam tbe premaga in resnici čast a.

Nekaj drugega nam je bilo a sreč, ko smo brali tisti uodnik. Vprašali bi, ali je prica do svobode tiska in njea širjenja samo privilegij za jih časnike, ali velja tudi za naš katoliški tednik. Ta nita svobode. Proti njemu se ridiguje bojkot na mitingih, ošiljke časnika skrivnostno ginjajo na poštah, skrivostne roke nabijajo na župišča opomine, naj duhovniki katoliškega lista ne širijo, skrivnostni glasovi terorizirajo naročnike in bralce, da bodo zaprti zaradi lista — in se to v imenu svobode.

Ali se ne zdi vse skupaj elika komedija? Če je svoda, naj bo za vse slovenke časnike. Ako je za naš st ni, ni treba pisati in gorbiti o svobodi, saj se vsak an bolj opaža tudi v naših rajih ena sama prevzeta iktatura, ki zahteva svobodo od Zaveznikov le zase, se drugo pa zatira.

Modrovanje

»Mojemu pradedu so govorili, da se mora boriti za bodočnost svojih otrok; mojemu dedu so govorili, da se mora boriti za bodočnost svojih otrok; mojemu očetu so govorili, da se mora boriti za bodočnost svojih otrok; meni so govorili, da se moram boriti za bodočnost svojih otrok; mojemu sinu govorijo, da se mora boriti za bodočnost svojih otrok... No, daj pa bodo prišli ti srečni otroci na svet!«

Ne verjemi svetu, posebno ne nezvernemu. Sliši ene besede med bolimi ne verjemi!

Iz življenja Cerkve

Vatikan

Mons. Hurley, novi nuncij v Beogradu, je bil sprejet v posebni avdienci pri papežu. Mons. Hurley ima že velike izkušnje v diplomatski službi sv. stolice. Bil je namreč več let tajnik apostolskega delegata na Japonskem. L. 1933. je zapustil Japonsko in prišel v Rim, kjer je dobil službo v državnem tajništvu. Tu je imel priliko, da je živel prav v središču vatikanske diplomacije in se osebno spoznal s sedanjim sv. očetom, ki je tedaj bil državni tajnik. Ob začetku vojne ga je sv. oče poslal za škofa v škofijo sv. Avguština na Floridi v Ameriki. Po potu so ladjo podmornice torpedira-

Ivan Šarič, tajnik nadškofa Stepinca, profesor Crnkovič in katehet Simecki. Predsednik Hrvatske dr. Bakarič je izjavil, da so bili aretirani zato, ker so še vedno podpirali ustaše in »Križarje« po gozdovih. Ti Križarji so guerilci (kakor prej partizani) ki se borijo proti sedanji komunistični oblasti v Jugoslaviji. — Ti gospodje in mnogi drugi z njimi naj ne pozabijo, da te dni sodijo v Nürnbergu naciste, ki so prav tako trdili, da zapirajo duhovnike zaradi politike.

Zona B. Dobili smo v roke prepis dekreta jugoslovanske upravne oblasti v zoni B Julijske krajine, ki ukinja pouk

*Doverjenikom, naročnikom in bralcem voščimo
v novem letu obilo sreče in božjega blagoslova.*

Uredništvo in uprava

le in mons. Hurley si je komaj golo življenje rešil. V najkrajšem času bo odpotoval v Beograd. Sv. stolica upa in z njo upamo tudi mi, da se mu bo pri jugoslovanskih oblasteh posrečilo normalizirati katoliško življenje.

Iz Vatikana poročajo, da bo na sveti večer opolnoči sv. oče maševal v kapeli »Plemiških straž« (Guardie Nobili) v prisotnosti majhnega števila povabljenih. S tem bo papež obnovil staro navado iz mirnih časov, ko je na sveti večer zmeraj maševal v kapeli Plemiških straž.

Zvedelo se je tudi, da je general Mac Arthur ukazal japonski vladi, da mora prekiniti diplomatske odnose z Vatikanom. Zdi se, da je to bil eden izmed pogojev ob predaji Japonske. Prekinitev diplomatskih odnošajev je za katoliško Cerkev na Japonskem hud udarec, čeprav pričakovano, ker je tako uničen plod mnogoletnih trudov in naporov.

Jugoslavija

Zagreb. Pretekli teden so v Zagrebu zaprti večje število duhovnikov. Med njimi so:

verouka v šoli. Verouk, pravi dekret, da ni več predmet šolskega pouka. Če pa starši hočejo, se njihovi otroci lahko uče verouka, tada po dokončanem šolskem pouku in neobvezno. Katehet za to ne dobi nobenega plačila. Ko so v neki vasi prebrali ljudem ta odlok, je neki mož pristavil: »Aha, to je svoboda za katero smo se borili!« — Mi pa pristavljamo: Pod Musolinijem smo učili verouk v zakristiji, da smo tako ohranili svoj jezik; pod Titom ga bomo učili v zakristiji ali pa na gmajni, da ohranimo svojo vero.

Iz Slovenije

Ljubljana. Svoj čas smo poročali, da je začel izhajati v Ljubljani verski list »Oznanilo«, ki ga je izdajala škofija. Sedaj smo izvedeli, da je prenehal izhajati, češ da ni papirja. Kdor noče dati, pravi, da nima«, so rekli naši stari. Potem pa še trdijo, da je v Titovi Jugoslaviji svoboda tiska, besede, vere in ne vem česa še.

„Zanja ni bilo prostora v prenočišču“

Okrog božičnega praznika je ljudska domišljija stkala marsikatero podrobnost, ki je sicer zanimiva, ki je postala morda že nekaka skupna dediščina krščanskega ljudstva, nima pa, žal, vedno prave podlage v svetem pismu in ne odgovarja resničnosti.

Ena takih najbolj ganljivih podrobnosti, ki jo zlasti otroci uživajo, je prizor, ko sta Marija in Jožef iskala v Betlehemu prenočišča. Hodila sta od hiše do hiše, tako si predstavljamo, iskala, prosila, moledovala, a vse zaman, ni jih bilo gostoljubnih vrat, ki bi se jim odprla, ni ga bilo usmiljenega srca, ki bi jih ljubeče sprejelo pod streho.

Tako prikazovanje tega prizora nima prav nobene podlage v sv. evangeliju. Vse, kar nam sv. pismo o tem pove, je kratka opazka sv. Luka: »Ko sta bila tam, se ji je dopolnil čas poroda. In porodila je sina prvorojenca, ga povila v plenice in položila v jaslji, ker zanja ni bilo prostora v prenočišču« (Lk 2. 7).

Prenočišče, o katerem je tukaj govor, je bil četverkoten prostor, nekoliko izven mesteca, obdan z visokim zidom, ki je nudil prenočišče karavanam, ki so hodile skozi Betlehem. To prenočišče je bilo zelo staro in ga omenja že prerok Jeremija. Na notranjem dvorišču so pod milim nebom taborile živali, ob zidovih so bila pa skupna ležišča za ljudi. Poleg tega skupnega prenočišča pa je prostor premoget tudi majhne sobice, ki so se po nizkih cenah oddajale posameznikom, družinam ali manjšim skupinam. Po eni eni takih sobic sta povprašala Marija in Jožef. Nista namreč potrebovala katerega koli prostora — takega najbrž ni primanjkovalo v skupnem prenočišču — iskala sta prostora, kjer bi lahko bila sama, nemotena, brez radovednih opazovalcev. Marija je brez dvoma vedela, da se bliža njen veliki trenutek, zato je iskala samote. Ona opazka sv. Luka pomeni torej samo tole: v javnem prenočišču ni bilo zanju primerne prostora.

Kaj pa po zasebnih stanovaljih? Ali res ni bilo sobice,

OKNO V SVET

kamor bi se lahko zatekla? Sv. pismo nam ničesar ne omenja, da bi iskala prostora po privatnih hišah. Dasi sta gotovo imela sorodnike ali vsaj znance v Betlehemu, vendar bi ne bilo nič čudnega, da se nista niti obrnila do zasebnih hiš. Betlehem je bil v tistem času majhno naselje. Hiše so morale biti navadne, preproste, palestinske hiše, sestavljene iz enega prostora, ki je služil za kuhinjo, za sprejemnico, za spalnico celi družini in povrh tega še za hlev domači živali. Prenočišče v takih prostorih bi Marija in Jožef brez dvoma lahko našla, kjerkoli bi hotela. Toda takega prenočišča si nista želela: za njun položaj bi ne bilo prav nič primerno. Zato ni nič čudnega, ako nista niti vprašala po hišah. Že vnaprej sta namreč vedela — toliko bolj, ker je moral biti v mestu precejšen naval ljudi radi popisovanja — da bo nemogoče najti primerne prostora. Da bi jih bili Betlehemčani celo surovo odgnali od hiš, je popolnoma izključeno, ako pomislimo, da je na vzhodu gostoljubnost nekaj nad vse svetega. Ni jih vrat na vzhodu, ki bi se zaprla pred tujcem, kaj šele pred rojakom ali celo znancem.

Ker ni bilo torej zanja primerne prostora v mestecu, sta se zatekla v betlehemsko okolico in našla zavetišče v votlini, ki je služila pastirjem za hlev. Ni bilo nobene udobnosti, nasprotno, sama revščina in zapuščenost. Toda ota je samota in tišina. In Sin božji je iskal ravno samote in tišine, da pride na svet. Betlehemska votlina je bila torej najbolj primeren prostor, da se je v njej odigrala prečudovita skrivnost božične noči.

Klanje prašičev za domačo rabo

Mestni užitninski urad v Gorici obvešča vse, ki redijo prašiče za domačo rabo, da so še vedno v veljavi vse zakonske odredbe za klanje prašičev.

Vsi tisti, ki redijo prašiče, so dolžni plačati užitninski davek, predno prašiče zakoljejo, ker sicer zapadejo po postavi določenim kaznim in zaplenitvi mesa.

Obvešča se tudi, da s potrdilom o plačanju užitninskega davka bodo prizadeti lahko prejeli nabavnico za sol, in sicer v količini 6% žive teže prašičev.

Čitajte in širite naš list

„SLOVENSKI PRIMOREC“

Amerika

Iz Severne Amerike sporočajo, da je začel tam hud mraz. Po nekaterih krajih imajo tudi 25 pod ničlo.

Predsednik Truman je nedvoumno namignil Kitajcem naj prekinejo boje in naj, se vsedejo k pogajanjem za enotno skupno vlado. Obe stranki sta izrazili, da sta s tem pozivom zadovoljni.

Sovjetska zveza

Rusija. Konferenca treh zunanjih ministrov se nadaljuje vsak dan, a o pogovorih ministrov držijo najstrožjo tajnost.

Maršal Stalin se je vrnil spočit in zdrav s svojega dopusta v Moskvo.

Televizija — gledanje v daljavo — v Rusiji zelo napreduje. Te dni so že oddajali po radiju slike iz gledališča v Moskvi in prihodnje leto bodo začeli izdelovati televizijske sprejemne aparate za uporabo prebivalstva. Svet napreduje. Črez par let boš sedel za pečjo doma in boš v svojem radijskem aparatu ne le slišal, kako v Ameriki v gledališu igrajo, ampak boš tudi pred seboj videl gledališki oder in igralce.

Vedno nove petrolejske vrelce iščejo v Rusiji na ta način da vrtajo globoko v zemljo celo do globine 300 metrov. Posrečilo se jim je zaslediti več takih vrelcev. Včasih smo rekli, da je denar sveta vladar, danes imata več vrednosti premog in petrolej.

Novo petletko so proglasili v Rusiji. Hočejo zgraditi v tem času 5 milijonov novih hiš, v Uralu novo velikansko električno centralo, potem tovarne, ki bodo proizvajale tisoč avtomobilov na dan, nove železnice v Sibirijo. Boj proti jetiki, malariji in raku bodo povečali. Vse lepo, ko, risto in dobro, da bi se le še k Bogu obrnili in postali spet kristjani, pa bo tudi zunanji svet gledal na matjuško Rusijo z prijaznejšim očesom.

Srednja Evropa

Italija. Angleški listi pišejo, da je v Italiji poldrug milijon brezposelnih, a da je v Severni Italiji še dosti nepoškodovanih tovarn ki bi delavstvo mogle zaposliti, ako, bi imela dežela dovolj premoga.

Minister Nenni je v Benetkah izrazil upanje, da bosta Italija in Jugoslavija s prijateljskim dogovorom uredili bodoče vprašanje mej v naših krajih.

I z Rima poročajo, da je za-

loga volne na svetu tako velika, da je potrošnja niti porabiti ne bo mogla. Gre le za to, da se zopet postavijo predilnice in bomo imeli obleke kar na preostanek.

Italijanski civilni upravi bodo Zavezniki izročili vse italijanske province, razen videmske, ki jo bodo iz vojaških vzrokov še oni upravljali, in naše Julijske Krajine, ki čaka odločitve mednarodne konference, ako se obe sosedji prej ne sporazumeta.

Nemčija. V Hamelnu so pobesili 14. 12. vseh 11 obsojencev nadzornikov iz taborišča Belsen. Začeli so ob 9. zjutraj in končali ob 4.30 popoldne. Božji mlini meljejo počasi, a gotovo.

Balkan

Jugoslavija. Maršal Tito navaja v svojem članku, ki ga prinaša jugosl. časopisje, vzroke, ki ovirajo sporazum med Italijo in Jugoslavijo. Pravi, da Italija ne kaže nobene dobre volje, ker noče priznati: 1. da je bila ona sama, ki je prva napadla Jugoslavijo in ji prizadela toliko gorja; 2. da je ona premagana, pa noče nič slišati o upravičeni jugoslovanski zahtevi po popravi mej; 3. da se izmika določitvi vojne odškodnine in se sklicuje le na mrtvega Mussolinija kot glavnega krivca; 4. največjo krivdo pa vali na Nemce, dasi je bilo 2/3 okupatorske vojske v Jugoslaviji italijanske in le 1/3 nemške. Ako Italija hoče resen sporazum, ki ga tudi Jugoslavija želi, tedaj naj se otrese vseh teh izgovorov, naj pripozna svojo krivdo in svoj poraz in naj da Jugoslaviji kar ji kot zmagovalki gre. Glede odpeljanih internirancev iz Julijske Krajine je maršal gladko zanikal, da bi se kdo njih nahajal v Jugoslaviji. Pri nas jih pa tudi ni, ker so se le redki vrnili. Bo torej skrivnostna zadeva, o kateri sam maršal ni poučen.

Združene države in Anglija so priznale novo Jugoslovansko republiko. Toda ostro obsojajo njeno notranjo politiko, kjer pravijo, da ni osebne svobode.

Beograd — mesto — je ponudilo Amerikancem zemljišče Kašutnjak, ki naj bi služilo kot častno pokopališče 1.300 ameriškim zrakoplovcem, ki so padli za osvoboditev Jugoslavije.

V Beogradu je bil podpisan finančni in trgovski sporazum med Rumunijo in Jugoslavijo.

Cerkveno premoženje

Ker se danes v zvezi z agrarno reformo veliko razpravlja tudi o cerkvenem premoženju, hočemo prikazati z nekaj članki slovenski primorski javnosti zgodovinsko-pravno upravičenost cerkvene imovine.

1. Kako je nastalo?

Katoliška Cerkev, ki je po volji njenega božjega Ustanovitelja popolna družba, ima vrojeno in od vsake človeške oblasti neodvisno pravičo, da si zakonito prilastuje in obdrži v posesti razno imovino. Kristus pač ni hotel, da bi primanjkovala Njegovi Cerkvi ona sredstva, ki so nujno potrebna v dosego njenih namenov. Razširjanje evangelija, bogočastje, svetišča in cerkvena oprema, krščanska dobrodelnost in urejeno versko življenje nujno zahtevajo tudi gmotnih sredstev. Od tu potreba cerkvene premoženja, ki ima zato svoj začetek v Kristusovem času in je tako božjega izvora.

Že Kristus je tako uredil apostolski zbor, da je bilo vse skupno: vse miloščine so se stekale v skupno denarnico, iz katere so se plačevali vsi stroški, ki so nastali ob priliki Jezusovega javnega delovanja (Jan. 17. 6). To skupno denarnico je nazival sveti Avguštin: »zakladnico Gospodove države«. Apostoli so ohranili skupnost premoženja tudi po Jezusovi smrti (Apd 2, 44). Odrejali so razne zbirke za uboge, sirote ter vdove in sam sv. Pavel se je pogostoma zahvaljeval za slične prispevke. Prvi kristjani so darovali vkljub preganjanju cerkvenim občinam v last hiše, polja ter premičnine. Da bi pa smele zakonito posedovati tudi posamezne cerkve, ki pa niso bile priznane za pravna telesa, so si nadele obliko državno priznanih »nobrebnih družb« ali »zborov nezadostno preskrbljenih« in kot take so javno in zakonito posedovale. Da je obstajalo cerkveno premoženje že v času preganjanj, nam pričajo zapisniki o mučencu sv. Lov-

V Ljubljani se je končal proces proti Mihajlovičevim pristašem. Sedem so jih obsodili na smrt, trinajst pa na prisilno delo.

Grčija. Grško vlado zelo skrbi padec vrednosti grškega denarja. Drahmo zamenjujejo trenutno po 142000 drahem za eno zlato šterline, dočim je uradna cena 4000 drahem za eno šterlino.

rencu razsodba cesarja Aleksandra Severa v prid kristjanom, sv. Irenej, Origen, sv. Ciprijan itd. Milanski edikt z l. 313., s katerim daje cesar Konstantin Veliki Cerkvi svobodo, odrejuje tudi, naj se vrne cerkvam, kot pravnim osebam, vsa imovina, ki jim je bila zaplenjena med preganjanjem.

Komaj je Cerkev svobodno zadihala, je poglobila in razširila vsestransko svoje delovanje za zveličanje duš in v kulturni podvig narodov ter je zlasti vedno popolneje organizirala krščansko dobrotelost. Ko so verniki to videli, so podprli to cerkveno prizadevanje s tem, da so Cerkvi darovali posestva, zemljišča, hiše, dohodke. Cesar Konstantin in njegova mati sv. Helena sta sezidala veličastne cerkve in bazilike. Spreobrnjeni pogani so darovali svoje temple in gaje. Nekateri spreobrnjenici so vstopili v duhovniški in redovniški stan in dali svojo imovino cerkvam in samostanom...

Toda cerkveno premoženje ima še drugačne počtene in zakonite izvore. Menihi in redovniki so izsušili močvirja, posekali gozdove ter tako postali lastniki divjih in zapuščenih ozemelj. Drugod so si nakupili premoženja s postavnimi kupno-prodajnimi pogodbami.

Zato smemo upravičeno trditi, da nihče ne poseduje imovine s tako častnimi in tako zakonitimi pravnimi naslovi kot prav katoliška Cerkev. Cerkev premoženje ni nikaka tatvina ali krivično prisvojeno blago. Zato pa je

vsak nasilen odvzem cerkvene lastnine zločin zoper naravno in božje pravo.

Tridentinski cerkveni zbor je zato zagrozil z izobčenjem in prekletstvom vsakomur, ki bi motil ali se hotel polastiti cerkvene imovine. »Ako bi se kdo drznil... v lastno korist obrniti, si prilastiti ali ovirati upravičence v uživanju... oblasti, imovine, rent in pravic, donosov, plač ali katerih koli dohodkov, ki so v lasti kake cerkve, nadarbine, ubožnih zavodov ali drugih pobožnih ustanov... naj bo toliko časa preklet, dokler popolnoma ne vrne onih obla-

sti, imovine, pravic, donosov in dohodkov, katerih se je bil polastil.« Cerkveni zakonik je to potrdil v kan. 2346, kjer izobčuje vsakogar, ki bi se polastil cerkvenega premoženja.

Slovensko verno ljudstvo je vedno spoštovalo Cerkev in štivilo cerkveno imovino, ker se je zavedalo, da služi to imetje v božjo čast, v vzdrževanje cerkva, svetišč, duhovnikov in duhovniškega naraščaja, ubožnih zavodov in kulturnih ustanov, zlasti pa v podporo najpotrebnejših iz ljudstva samega. (Nadaljevanje sledi.)

DOMAČE NOVICE

Trst. Šolske počitnice se v našem pasu dežele začnejo 24. 12. in bodo trajale vključno do 7. januarja.

14. decembra so se po deželi vršile delne stavke zaradi ukinitve Primorskega dnevnika. V Gorici je bila na Travniku v ta namen demonstracija in 25 demonstrantov so zaprli. Na konferenci tiska v Trstu je polkovnik Bowman ponovno poudaril, da je urednik lista sam kriv te ukinitve, ker ni držal besede, ki jo je dal Zaveznikom, da pa so v teku pogajanja za čimprejšnjo ukinitve prepovedi. — V nedeljo je Primorski dnevnik znova izšel.

V Trstu je bil aretiran in bo sojen neki civilni policist, ker je v gostilni pri »Novem svetu« streljal, ne da bi bil v službi, v gručo ljudi, ki so vzklikali »Živel Stalin, živel Tito« in navalili na angleške-

ga vojaka, ki teh vzklikov ni odobral.

Zaradi pomanjkanja vode je bila v Trstu omejena poraba vodovoda na 80% normalnega stanja.

Dijaki so v Trstu počastili spomin Viljema Oberdanka, italijanskega irredentista, atentatorja na cesarja Franca Jožefa. Drugo vprašanje je, če ga je Bog počastil, ko je prišel pred njegovo sodbo.

Samski davek bo v našem pasu ukinjen s 1. januarjem prihodnjega leta.

Policijsko uro so želeli spet v Trstu, a so jim na tiskovni konferenci odgovorili, da to ne gre tako gladko, ker so prej zahtevali nje ukinitve.

Splošni ukaz št. 28 strogo prepoveduje napise, risbe, plakate in podobno na vseh poslovnih zasedenih od Zaveznikov, na vseh javnih poslovnih, pa tudi na zasebnih, ako ni dal lastnik pismenega

Nespremenljivi zakonik

Zakonik, ki se nikdar ne menja, je zakonik božji. Bog je nespremenljiv, ker je najpopolnejše bitje. Tako je tudi njegov zakonik nespremenljiv.

Nespremenljive so tudi njegove postave v gmotnem redu. Vsi občudujemo red v nebesnih telesih: v zvezdah in soncih. Vsa se drže točno svojih poti ter svoje brzine in poveljujejo s tem svojega Stvarnika. Nespremenljive postave opazamo tudi v oblikah rudnin, ki se ponavljajo; vedno v isti obliki kristalizirajo. Tako ima sol vedno obliko kubičnega kvadrata.

Učenjaki so dognali, da imajo kosmiči sveže padlega snega raznovrstne najpravilnejše oblike, dasi imajo le kratek obstanek.

V življenju rastlin vlada največja stalna pravilnost, ki oznanja božjega neprekosljivega postavodajalca. Tako so tudi v življenju živali postave božje, ki so nespremenljive in določajo razne po-

dovoljenja za to. Kazni sta zapor in globa.

Gorica. Na dvorišču škofijske palače je prevzvišeni g. nadškof 18. 12. blagoslovil novi zvon za cerkev sv. Lovrenca v Zaloščah. Zvon tehta 8 stotov. Pri blagoslovu je bilo s prvaškim g. župnikom navzočih tudi mnogo Zaloščanov. Naj bi jih zvon pridno vabil v cerkev na zemlji in njih dušam kazal visoko v zvoniku pot v nebeško cerkev. So pa korajžni ti Zalošči, da si v teh težkih časih omislijo nov veliki zvon.

URH IN ŽEF

Žef je imel od nekdanj za go-
lo resnico vse tisto, kar pove
kak šolan človek na javnem
ljudskem zborovanju ali kar
se bere »črno na belem.« Zato
je bil tri leta prepričan, da
od Kamčatke do Urala in Triglav
ni hujše pošasti od »bele garde«.

Toda to prepričanje se je v
njem zadnje čase malo omajalo.
Tri stvari so mu vzbudile hude dvome.

Prvič to, da so proglasili za »belogardistino« v Brda
priženjeno Vipavko Lubejzn,
katero tako imenujejo, ker
vedno pravi: »Lubejzn, lubejzn,
ldje božji, ne sovraž'te jen
buodte anih misli!«

Drugič to, da imenujejo v
domači vasi »belogardiste«
vse tiste, ki berejo »Slovenskega
Primorca«, kije yendar

miroljubno in krščansko glasililo, pa tudi vse tiste, ki se ne
bojijo kazati svojega krščanskega
prepričanja.

Tretjič prizor, ki ga je do-
živel, ko je šel skozi Kojško.
Na cesti je srečal moža, ki je
bil malo na korajži in je go-
voril: »Belogardist« so mi rekli.
Prav, pa naj bom belogardist!
Al je to kaj slabega? Belo pomeni
nedolžnost. Garda pomeni korajžo.
In jaz sem nedolžno korajžen,
saj sem ga spil to »k. a. a. n. č.«
in še dobro vem, kaj delam in
kaj govorim. Torej korajža
nedolžna, brez greha, vsaj brez
smrtnega greha — torej bela
garda, živio!

Taki ljudje »belogardisti«?
To ne bo držalo! S temi mislimi
je prišel že v mesto in obstal
pred oglasno desko na Korzu.
Niti vedel ni kdaj, pa se je
prekrižal, kajti bral je na belem
listku, ki je bil pri-

lepljen na rdeč lepak, besede:
»Vabi bela garda.«

Prekrižal pa se je iz navade,
ker navada je železna srajca
in ta se težko vrže s sebe tudi
tedaj, ko postane skoraj nadležna.

Pred nekoliko meseci bi bil
gotovo urno popihal naprej,
danes se je ustavil in pogledal,
kam vabi »bela garda«. Pa je
bral, da bo v največji mestni
dvorani, v gledališču samem.
Čujte in strmite nad »skrunjenjem«
hrama italijanskih Muz od strani
»manjvredne« slovenske rajel
— slovenski Miklavžev večer,
da se tam zberejo slovenski
otroci, ki bodo obdarovani,
da bo lepo petje z orkestrom,
da bo pravljieno lepo in prava
škoda, ako bi slovenskim
otrokom ne privoščili takega
užitka. Torej nič manj kot
slovenska opereta v Verdijevi
dvorani, ki jo pri-

redijo za slovenske otročiče.
— To je prebral in listek na
lepaku se mu je zazdel kar
nelepa zadeva. — Pa je zagledal
še drug lepak poleg prvega.
Tudi ta govori o nekem Miklavževanju
in o »Festa di S. Nicolò«, ki bo
v Ljudskem domu. Žef bere in se
čudi slovenski prireditvi z italijanskimi
točkami — torej prav taka prireditve,
kakršne so hoteli fašisti še celo v
cerkvi, ko so nam vsiljevali dvojezične
pridige in pobožnosti, da smo postali
skoraj divji od jeze ob misli, da bi
niti v cerkvi ne smeli dihati čistega
slovenskega zraku. Zdaj pa naj v
narodnih domovih prirejamo take
»narodne« prireditve. Žef je v
bujni briški domišljiji že gledal,
kako bo v Ljudskem domu nastopil
sv. Miklavž: obleden bo v narodne
zastave, en rokav bo slovenski,
drugi italijanski, spre-

sledice ali učinke ob danih okoliščinah.

Najpopolnejše postave božje pa se nahajajo pri kroni vsega stvarstva: človeku. Po božji podobi ustvarjeni človek mora vsled svojega vzvišenega bistva imeti tudi vzvišene postave, ki se nikdar ne spreminjajo in se večkrat že na svetu grozno maščujejo, ako jih človek ne drži. Zlasti pa čaka človeka odgovornost po smrti, ako je te postave zavedno in prostovoljno kršil in se jim ni pokoril.

Človeški razum ima svoje postave, ki vodijo do resnice, in človeška volja ima svoje postave, ki vodijo do popolnosti, čednosti, sreče, večne sreče.

Naravne postave so bile v božjem razumu od vekomaj pripravljene in so stopile v veljavo za stvarstvo, ko se je po božji volji začelo. Te postave vodijo vse stvari v njih postanku, udejstvovanju in stremljenju po cilju. Človeku je vklesana božja postava v naravo, v vest, in se imenuje glas božji. Ta glas božji so dolžni vsi ljudje poslušati in spolniti. Ta glas božji pa je treba tudi vzgajati, da ga vsled izvirnega greha pokvarjena narava ne oglušči.

Bog sam pa je hotel človeku to postavo vesti tolmačiti in mu je narekoval zakonik, ki se nikdar ne menja. Imenuje se: *deset božjih zapovedi*.

Tudi naš Zveličar Jezus Kristus, Sin božji, pravi Bog in pravi človek ni preklical te postave z ljubeznijo in hvajda jo hoče le izpopolniti.

Radi najpopolnejšega postavodajalca, Boga, moramo

te postave z ljubeznijo in hvaležnostjo sprejeti in izpolnjevati. Za izpolnitev postav je obljubljena večna sreča. »Če se hočeš zveličati, izpolnjevaj postave«. Za kršitev teh postav je določena večna kazen, ako gre za važne kršitve in se te ne popravijo pred smrtjo.

Božji postavodajalec je naš najboljši Oče in nas podpira, da njegove postave, vkljub svoji pokvarjeni naravi, grešni navadi, slabim zgledom in vkljub neugodnim okoliščinam z njegovo milostjo vendar lahko izpolnjevamo in tako dospemo do časne in zlasti večne sreče.

Noben človeški vladar nima toliko moči, da kaznuje tiste, ki postav ne drže, in poplača tiste, ki jih drže, kakor božji postavodajalec. Ta božji postavodajalec je poveril svoji Cerkvi in tudi vsem vrhovnim oblastem nalogo, da v njegovem imenu postav tolmačijo in svoje podaničke po svojem poslanstvu do posebnih ciljev vodijo. Cerkve ima namen pospeševati večno zveličanje in vernike za dosego istega usposobiti. Država pa ima namen, svojim podanikom poskrbeti pozemeljsko blagostanje, a pri tem ne sme Cerkve v njenem poslanstvu ovirati, temveč je dolžna jo celo podpirati, ker je pravi ustanovitelj vseh postav isti Bog za cerkveno in svetno oblast in ima prednost večna sreča pred časno.

Svetne postave zajemajo svojo moč od Boga samga, ki hoče, da se red v človeški družbi ohrani in njen cilj doseže. Te postave pa morajo biti seveda po volji božji poštene, koristne, možne in pravične.

Žef je odhajal in sam pri sebi brundal: »Ne, ni vse tako strašno, kar se »bela garda« imenuje!«

Tam prek ljudskim vrtem je naletel na Urha, ki je pravkar prišel iz Ljudskega doma.

»Urh, povej, no, kako je bilo tam...«

»Kako naj rečem, malo preveč splošno ljudsko in premalo slovensko. Te dvojezične reči mi ne delajo veselja. Tam notri slovenska stvar nič prav zglodno ne klije... In konec spet v plesu...« Sv. Miklavž ni bil preveč nebeški!« je rekla neka žena...

Darov pa je bilo zelo veliko. Presrečni ljude, ki razpolagajo s tolikimi dobrotami...«

»Urh, poslušam in mislim in ne vem, kaj bi rekel«

»Žef, govorjenje je srebro, molčanje pa zlato.«

»Lahko noč!«

»Bog nam daj svojo pomoč!«

Zgodovina nam priča, koliko božjega blagoslova je prišlo v človeško družbo po izpolnjevanju dobrih postav in koliko gorja je moralo človeštvo prestati vsled krivičnih postav ali pa vsled neizpolnjevanja dobrih postav.

Naši možje

Petdesetletnica smrti skladatelja Hrabroslava (Andreja) Volariča. Rodil se je 14. 11. 1863 v Kobaridu in je umrl v Devimi 30. 9. 1895. Volariča štejem med najboljše primorske skladatelje. Njegove pesmi so zrastle iz ljudstva in se hitro ljudstvu priljubile, na pr.: Divja rožica, Slovenski mladenkam, Oj rožmarin, Slovenski svet, ti si krasan, Eno devo le bom ljubil itd. Povsod, kjer je služboval kot ljudskošolski učitelj, je bil tudi organist in je učil in širil slovensko pesem po naših krajih ter tako budil slovensko narodno zavest. Škoda, da je tako mlad umrl — star šele 32 let. Slava njegovemu spominu!

† Janko Kralj

(Ob obletnici njegove smrti 27. 12. 1944.)

Pred enim letom je na rimskem polikliniku po kratki in hudi boleznini preminul eden največjih mož, kar jih je rodila slovenska zemlja — dr. Janko Kralj. Ko smo pred meseci zvedeli za novico o njegovi smrti, se nam je v prvem hipu zdelo nemogoče, da ga ni več med nami njega, ki je v zadnjem desetletju posebej ljubil našo Primorsko, njeno trpljenje in veselje, njen obup in njene nade. Ko je krvoločni fašizem zbral vse sile, da uniči naše ljudstvo, je bil dr. Kralj med prvimi na braniku naših svetih pravic in je zastavil vse svoje bogate zmožnosti, s katerimi ga je Bog obdaril, da se je boril, branil, zagovarjal in trpel s svojim ljudstvom. Ni ga skoraj človeka na naši primorski zemlji ki bi ne prejel od njega kakšne pomoči in usluge. Bil je v pravem pomenu besede služabnik naroda in hlapec vseh: pisal je prošnje, sestavljal zagovore, priporočila, interveniral, kjer koli se je dalo, pomagal tudi gmotno žrtvam fašizma. Pri tem velikem delu ga je vodila sama ljubezen do našega človeka, tako da ni delal ralik med revnim ali ubogim, med inteligentom ali prostakom, med pristašem tega ali onega prepričanja, med prijateljem ali sovražnikom. On sam je bil žrtev fašizma: neštetokrat zaprt, interniran,

pod nadzorstvom, nadlegovan na najbolj rafinirane načine, ki jih je bil fašizem zmožen. Toda vse to ni zlomilo njegove vere v našo sveto stvar, ni niti najmanj pogasilo njegove ljubezni do našega ljudstva.

Umrl je kot žrtev ljubezni do svojega ljudstva, daleč od domače zemlje, daleč od svojedružine. Preveliko delo, s katerim se je preobremenjeval, da je s ravilo zorenega grob

OBVESTILA

Novo plače tiskarskim delavcem

Urad za Delo v Gorici sporoča, da je Z. V. U. odobrila sporazum glede plač, sklenjen 17. novembra 1945 med Zvezo Industrijalcev in Sindikatov tiskarjev Enotnih Sindikatov delavcev in nameščencev, sporazum ki ima veljavo od 1. 11. 1945.

Urad za delo v Gorici ozarja delodajalce, naj se strogo drže predpisov glede navedenja in odpuščanja delavcev. Kršilci bodo kaznovani.

Najdeno žensko kolo se nahaja na uradu mestne policije. Kdor ga je zgubil, naj se oglasi t. m.

Kdor še ni prijavil nemških dolgov, naj stori to čimprej.

Mestno županstvo poziva stanovniške prostore. V ta namen bo hodila po mestu posebna komisija.

Listnica uprave

Ponovno nam dobajajo pritožbe, zlasti iz Posočja, začeti pri Kanalu, da kar cele pošiljke lista zginajo in da naročniki lista po več tednov ne dobijo v roke, da si ga mi redno pošiljamo po pošti. Prosimo vse naročnike, da nam take slučaje čimprej pismeno javijo.

Spomni jajte se našega lista z darovi. Čimbolj se javlja organizirani odpor proti njemu, ker je katoliški, tembolj se moramo primorski slovenski katoličani okleniti svojega lista in mu pomagati, da najde pot v vsako našo še katoliško hišo.

Tudi oglasi katoliških tvrdk in zasebnikov bodo pripomogli v to, da bomo pri tej draginji mogli vzdržati. Sorejemajo se pri uravi: Via Orzoni 38 od 10 do 12. Cene oglasom so: za 1 kolono in 1 milimeter trgovski oglas L. 7; obvestila, mliški oglasi in podobno L. 10.

DAROVI

Za „Slov. Primorca“

N. N. L. 150. Razni darovi in preplačila za list - Libušnje L. 90. Iz Idrije L. 100. Iz Trsta 330. A. G. 100. Iz Gorenjega polja 50. A. V. namesto venca na grob 200. Dekle iz okolice 100. Iz Šempetra 500. Iz Gorā 90 in 150. Dekle iz Sovodenj 50.

Msgr. Kerecu za polovanje

Vrsno (zbirka) L. 586. Selišče L. 20. Smast (zbirka) L. 1300. Slovenka iz Šturij L. 100. Rezni dobrotniki L. 3166. Vso zbirko smo mu odposlali.

Odgovorni urednik msgr. ALOIZIJ NOVAK
Tiskano z dovoljenjem A. I. S.

daj bo slovensko pobarvan, zadaj italijansko. »Saj to bo pust!« si je mislil Žef. Pa še to se mu je zdelo čudno, da sta namreč dva slovenska Miklavža v medsebojnem prepirlu. Posebno prepirljiv se zdi tisti, ki je drugemu pomazal vabila in ga hotel odgnati iz mesta.

»Ne, tako pa si nisem predstavljal narodnega dela! Pri nas se še svetniki prepirajo!«

In hitro jo je mahnil v Verdijevo dvorano, prvič v svojem življenju. Tam je bil kar očaran. Nedolžni otročiči v krasnih angelskih oblačilih, poglavar hudičev in njegova divja vojska, sv. Miklavž in Krišpin in drugi svetniki in petje in orkester in bajna razsvetljava, pogled v nebesa, pogled v pekel in vsa Miklavževa družba in rajanje angelcev, vse to je Žefa tako prevzelo, da se je jokalo od ginjenosti.